

כניסת שבת: 18:55

יציאת השבת: 19:59

לדעת ר"ת: 20:33

הזמנים הם לפי שעון קיץ

אורי וישעי

אבות ב'

לרפואת הגאון רבי יעקב חי בן מרגלית שליט"א בתוך שאר חולי עמך ישראל

בית מדרש רב פעלים ע"ש מרן הרב יוסף חיים זי"ע בראשות כב' מו"ר הרב אורי סבן שליט"א
עורך: אלון ארביב ס"ט הערות ניתן לשגר לת"ד 613 נתניה-050-4136465 או בדוא"ל: alon@shtaygen.co.il

עמרת פז

מצינו בספר החנוך כתוב (מצוה שו): מרששי המצוה, לפי שכל עיקרן של ישראל אינו אלא התורה ומפני התורה נבראו שמים וארץ וישראל והוא העיקר והסבה שנגאלו ויצאו ממצרים כדי שיקבלו את התורה בסיני ויקיימוה, שבשביל זה הם נגאלים והיא תכלית הטובה שלהם ובעבורה נגאלו ועלו לכל הגדולה שעלו אליה, על כן נצטוינו למנות ממחרת יום טוב של פסח עד יום נתינת התורה, להראות בנפשנו את החפץ הגדול אל היום הנכסף ללבנו. וימנה תמיד מתי יבוא העת הנכסף אליו שיצא לחרות, כי המנין מראה לאדם כי כל ישעו וכל חפצו להגיע אל הזמן ההוא. עכ"ל.

ונשאלת השאלה: הרי כשסופרים לקראת דבר שמחכים לו סופרים את הימים שנותרו ולא את הימים שכבר חלפו ועברו? ולמשל ילד לפני בר מצוה שסופר ומונה כך וכך ימים שנותרו לי עד הבר מצוה. ולפי דברי 'החנוך', לכאורה היו צריכים להתחיל במנין ארבעים ותשעה יום כנגד ארבעים ותשעה הימים שנותרו עד קבלת התורה ואחר כך ארבעים ושמונה וכן הלאה.

אלא שביאור הדברים הוא: משל לאדם שנוזק למליון דולר. אם יאמרו לו שבעוד מאה יום הוא יקבל מליון דולר יהיה מאושר, אולם כל יום של המתנה יראה לו כנצח, שכן הימים ש'בינתים' נראים לו כמפרידים ומרחיקים אותו ממליון הדולרים. לא כן אם נזקק אדם למליון דולר ויציעו לו עבודה שמדי יום הוא ישתכר באותה העבודה עשרת אלפי דולרים כך שבסוף התקופה של מאה ימים יהיה בידו מליון דולר. בשביל אדם זה הימים יחלפו במהירות. ומה ההבדל? כי כשאדם צריך מליון דולר ואומרים לו להמתין מאה יום, אזי מאה ימים אלו הם ימי המתנה בעלמא, ימים ריקים בלי תוכן והם עברו רק ימי חציצה בינו לבין הכסף. אבל אם מאה הימים אינם ימי המתנה, אלא דרך להרויח ולהשיג את הכסף, אז הם אינם ריקים וחוצצים, אלא להיפך, כל יום הוא יום של בנין והתקדמות לקראת המטרה הנכספת. ובאופן כזה מאה הימים עוברים מהר מאד וכל יום הוא יום של אושר, כי אם ידלג יום אחד הוא לא ישיג את מטרתו - את מלוא הסכום.

אילו היינו ממתנינים לקבלת התורה והיו סתם חמישים יום באמצע, בודאי שהיו מונים את הימים שנותרו, כי היו מחכים שכבר יחלפון ויעברו ימים אלו המעכבים את קבלת התורה. אבל כיון שימים אלו הם ימי הכנה ובנין לקראת קבלת התורה ואחרי יום אחד של מנין ראויים יותר לקבלת התורה ואחרי יומיים ראויים עוד יותר וכך הלאה, אחרי ארבעים ותשעה ימים אנו כבר ראויים לקבלת התורה.

זהו הרמז הפשוט במצות ספירת העומר, אנו סופרים 49 ימי בנין לקראת מתן התורה ומהותם למלאותם תוכן. כי מצד הסדר הפשוט הספירה היתה צריכה להיות הפוכה ורק מפני שמצויים למלאות ימים אלו עם תוכן אנו סופרים את הימים שעברו ואת התוכן שייצקנו בהם. (הגרש"ד פינקוס זצ"ל).

בזאת יבא אהרן אל הקדש

בדבר זה גופו, שנאמר לו: "ואל יבא בכל עת אל הקדש", יבוא אהרן אל הקדש. הכרה זו, שהוא בא עתה למקום קדוש ביותר שאסור לבוא אליו בכל ימות השנה, תבואהו לידי מורא ופחד, עד שמתוך זה יהיה באמת ראוי לבוא אל הקודש... (מלא העומר). האמצעים שבידי ישראל לבטל גזירות רעות הם: "צום", "קול" ו"ממון" ("ותשובה ותפילה וצדקה, מעבירין את רוע הגזירה"). כל אחד מהם עולה למנין מאה שלושים ושש, ושלושתם ביחד עולים למנין ארבע מאות ושמונה - כמנין "זאת". וזהו הרמז שבדבר "בזאת" - בשלשת הדברים הללו: "צום, קול, ממון", העולים למנין "זאת" - אפשר לבוא אל הקדש כדי לבטל גזירות רעות מעל ישראל. וזהו גם הרמז שבפסוק: "אם תקום עלי מלחמה בזאת אני בוטח" (תהלים כז-ג) - במלחמותיהם הקשות ביותר של שונאי-ישראל נגדנו, הריני בוטח ב"זאת" - בשלשת הדברים: "צום, קול, ממון..."

ביומו תתן שכרו

"לא תלין פעולת שכיר איתך עד בוקר", אפשר להבין את הדברים כפשוטם, "ואליו הוא נושא את נפשו" לכן "ביומו תתן את שכרו".

חכמים תמיד היו נוהרים מאוד בהלכה זו, אפילו אם השכיר היה מוכן לוותר. אבל יש בזה גם עומק.

לכל יום ויום ישנה מהות מיוחדת, כל יום יש בו הופעה מיוחדת בעולם. אנחנו לא רואים את זה, לנו הימים נראים דומים זה לזה. לכן יש הלכה שאם אדם חלם חלום - יצום אפילו בשבת. למה לא ביום אחר? כי זה לא יועיל, החלום שייך לעניינו של היום הזה - ובאותו היום צריך לעשות את התיקון. אפילו שאסור לצום בשבת הוא צריך לצום, ואח"כ צריך לעשות תענית על זה שהוא צם בשבת. "ביומו תתן שכרו", כל יום שהולך לאיבוד אין לו השלמה.

לא תקלל חרש

וכאן צריכים לשאול מדוע הדגישה התורה לא תקלל חרש והרי הוא לא שומע, ואינך פוגע בו? ללמדנו שדיבור רע של אדם גם אם אין לו תוצאות חיצוניות - הדיבור פועל לרעה. וכמו כן, דיבור טוב של אדם פועל לטובה. נאמר הוזהר הקדוש: לכן, מי שהולך בדרך ישרה בתורה - המילים שלו עולות למעלה, וכוחות עליונים מתחברים למילותיו. ומי שרוצה ללמוד תורה אבל לא מוצא מי שילמד אותו ומשום כך הוא לומד תורה מבלבלת והוא מגמגם בה - אעפ"כ דיבורו עולה למעלה והקב"ה שמח בו. כוח הדיבור של האדם - זה מה שאנו לומדים מן הפס' הזה.

"מסכת אבות"

פרק ב' משנה ב

רַבִּין גַּמְלִיאֵל בְּנֵי שֶׁל רַבִּי יְהוּדָה הַנָּשִׂיא אָמַר, יָפָה תְלֻמוּד תּוֹרָה עִם דָּרָךְ אֶרֶץ

כמו שפרש הגאון מוהר"ח בספרו נפש החיים, שאפילו במעט הזמן שעוסק בדרך ארץ ובפרנסה, צריך גם כן לצרף עמו עסק התורה, ואמרו רבותינו ז"ל (קדושין ל:): ראה חיים עם אשה כו', זו התורה, וזה שנאמר ובעמלך כו', רצה לומר אפלו בשעה שאתה עמל בעניני עולם הזה, שהם נקראים תחת השמש, וכן כאן אמרו ובתורה אתה עמל, רצה לומר שהעמל בפרנסה לצרכי הגוף, יהיה גם כן בצרוף התורה. (אריג פז - אבות כת"י)

הליכות מלכי

מעלת הצדקה

כתב הרמב"ם (פ"י מהל' מתנות עניים), שמונה מעלות יש בצדקה זו למעלה מזו. כלומר, שמונה סוגים יש במצוות צדקה, וכל אחד מהם מעלתו גדולה משל חברו.

המעלה הגדולה מכולם, זה המחזיק ביד ישראל שאין לו מעות די מחסורו, ונותן לו מעות במתנה או בהלוואה, או שדואג לו שתהיה לו פרנסה על ידי שמכניסו באיזה עסק בשותפות וכיוצא בזה, שלא יצטרך בכלל לצדקה. ועל זה נאמר "והחזקת בו וכו', וחי עמך", כלומר, החזק בו עד שלא יצטרך יותר לצדקות וטובות של אחרים.

מעלה פחותה מזו, הנותן צדקה לעניים, ואינו יודע למי הוא נותן, וגם המקבל אינו יודע ממי הוא מקבל. שהרי זו מצוה לשמה, שאין איש יודע ממצות הצדקה שהוא עושה, וגם אין לו שום טובת הנאה בעולם הזה ממה שהוא עושה. וכגון מי שתורם בסתר לאיזה מקום של תורה או של עניים, ואין המקבלים יודעים מי הוא, וגם הוא אינו מכיר מי הם העניים שהוא נותן להם. וכתב עוד הרמב"ם, שמכל מקום כשהוא נותן מכספו בצורה כזו, כגון שהוא תורם לקופת צדקה, יזהר שידע שהממונה על הקופה הוא נאמן וחכם ויודע להנהיג כשורה, שאם לא כן אין בזה מצוות צדקה. ובגמרא במסכת בבא בתרא אמרו, איזו היא צדקה שמצילתו כמיתה משונה, זו צדקה שאינו יודע למי הוא נותן ואין המקבל יודע ממי קבלה.

פחות מזה, שיודע הנותן למי הוא נותן, אבל המקבל אינו יודע ממי קיבל. כגון גדולי ישראל שהיו הולכים בסתר ומשליכים צדקה בפתחי העניים. ובכלל זה מי שהוא דואג לעשות "משלוח" של מצרכים לבתי עניים, או שהוא שולח להם "תלושים" בעלי ערך. וכזה ראוי לעשות ומעלה טובה היא, אם אין הממונים על הצדקה נוהגים כשורה.

מעלה פחותה יותר, שיודע המקבל ממי הוא מקבל, אבל הנותן אינו יודע למי נתן. כגון גדולי החכמים שהיו צוררים המעות בסדין, והיו מפשילין לאחוריהם בשכונות עוני, שיקח מי שהוא צריך לקחת.

* פחות מזה, שיתן לעני בידו לפני שיקש ממנו צדקה.

* פחות מזה, שיתן לו אחר שבקש ממנו צדקה.

* פחות מזה, שנותן לו פחות ממה שראוי לתת לו, אבל עושה כן בסבר פנים יפות.

* פחות מזה, שיתן לו בעצב על כך שהוא מוציא ממנו לאחרים.

כל הנותן צדקה לעני בסבר פנים רעות כבושות בקרקע, אפילו נתן לו אלף זהובים, איבד את זכות הצדקה והפסידה. אלא נותן לו בסבר פנים יפות ובשמחה, ומתאונן עמו על צרתו, ומדבר עמו דברי נחומים, שנאמר "ולב אלמנה ארנין".

מצוה גדולה מעל הכל היא סיוע לתלמידי חכמים עניים, כגון אלה האברכים השוקדים באמת בתורה, ואין להם כדי מחייתם, והמסייע בידם זוכה שתשרה זכות התורה על כל מעשי ידיו. ומעשה באחד מנדיבי העם באמריקה, שהיה אצלו לפני זמן מה, יום קודם לנפילת הבנק בארצות הברית, ראש ישיבת מיר בא"י, וביקש ממנו סיוע לאברכי ישיבת מיר. נענה לו הנדיב, כי לעת עתה מצבו אינו טוב כל כך, ואין הוא יכול לסייע בידו, ולראיה, הראה לרב את מצב החשבון שלו, שאין לו בבנק אלא סך שני מליון דולר, שלהם הוא זקוק לעסקיו לעת עתה, ובעזרת ה' לאחר שיחזור מצבו להתייצב, הוא מבטיח לחזור ולסייע לישיבה. אמר לו ראש הישיבה, שבהיותו ומצב הישיבה היה קשה, הוא מבקשו אם יוכל רק להלוות לו סך כלשהו, על מנת שלא תתאחר המשכורת לאברכים בישיבה בסוף החודש, ולאחר מכן מתחייב לו ראש הישיבה שמיד יחזיר לו את סכום ההלוואה. הסכים הנדיב, ונתן לו את רוב רובו של הסכום שהיה לו בחשבון, ולא השאיר לעצמו אלא מעט מזער לצורך עסקיו בימים הקרובים. יום למחרת, נפל הבנק בו היה מושקע כל כספו של הנדיב, ונמצא שאילו לא היה נותן לראש הישיבה את הסכום בהלוואה, היה נשאר ללא מזומנים כלל ועיקר. וזו זכות הצדקה שהצילתו מהפסד גדול, וכמו שנאמר והיה מעשה הצדקה שלום.

קומי אורי- סיפור לשבת

ברכה בתנאי

הכאב היה גדול מנשוא, כאב שהלך והצטבר עם השנים. מספר הרופאים אצלם ניסה למצוא מזוזר למחלתו, היה כמספר הרופאים שהיו בכל האזור המורחב בו התגורר, אך ללא הועיל - הרופאים לא ידעו להגדיר מהי מחלתו, ולא ידעו כיצד להקל עליו את הייסורים הנוראים מהם סבל. לכן כששמע על רופא מומחה שהגיע למספר ימים לוויילנא, רופא שמבין בתחומי המחלות מהם סבל, לא התעצל ועשה את כל הדרך הארוכה והמפרכת עד לשם, בתקווה שיספיק להגיע לפני שהרופא עוזב. כשהגיע לוויילנא הפעיל את כל קשריו אצל עשירי העיר שיארגנו לו פגישה אצל הרופא המומחה. לאחר מאמץ רב, וממון רב עוד יותר, הגיע היהודי לבדיקה אצל הרופא. הרופא בדק את כל מסמכיו של החולה, ולאחר בדיקה גופנית קלה, אמר כי הוא יודע בוודאות מהי המחלה השוכנת בגופו. אולם, הוסיף בקול נוגה להחריד, אין לרפואה שום קצה חוט כיצד לטפל במחלה קשה זו...

האיש כמו חשכו עיניו. אם עד כה ציפה לאותו רופא שיאתר את המחלה ואז יוכל למצוא לה את התרופה המתאימה, כאן הבין כי כלתה אליו הרעה, עד שבקושי יכל לצאת מהרופא ברגליים רועדות. הוא התיישב מחוץ לדלת חדרו של הרופא, ופרץ בבכי סוער שנמשך שעה ארוכה. משנרגע, פנה אליו יהודי אחר ששהה במקום ושאלו לפשר בכיו. מששמע את הסיפור יעץ לו לנסוע לגדול הדור - החפץ חיים זצ"ל, ולהתברך ממנו. האיש התלבט אם לקבל את ההצעה, היות וכבר היה אצל החפץ חיים, שברכו בברכה רפה, כמי שאומר שאכן אין תרופה למחלתו, אולם הלה לא הרפה וטען כי אין מה להפסיד מלנסוע שוב להתברך, ומי יודע אם לא הגיעה כעת שעת כושר מתאימה. החולה שידע כי אין לו מה להפסיד וכי כלתה עליו הרעה, הסכים, ופנה לראדן לביתו של חפץ חיים.

משננס לחפץ חיים פרץ בבכי מרטיט, כפורק מעליו סבל של שנים רבות. החפץ חיים שמע בכאב את סיפורו של היהודי. משסיים, שקע הרב בהרהורים, ולבסוף אמר לו שילך לרב במקום מסויים ויתברך ממנו, וברכתו תועיל לו לרפואה. אולם אז הוסיף הרב ואמר - כי הברכה תועיל בתנאי בל יעבור כי אל לו לספר על העניין לאיש! היהודי נסע במהירות לאותו רב אליו הופנה, ואכן תוך מספר שבועות המחלה חלפה כלא הייתה.

עברו מספר שנים ואחותה של אשתו חלתה באותה המחלה בדיוק. בני משפחתה שידעו כי הוא חלה באותה מחלה ונרפא ממנה, שאלו אותו מהי התרופה בה השתמש. אולם האיש שזכר היטב את התנאי שהתנה עימו החפץ חיים לבל יספר לאיש אודות רפואתו, מילא פיו מים. מהר מאוד עלו הטונים וכמעט שהגיעו לכדי תגרת ידיים. אולם אז נזכרה אשתו באותו רופא אצלו היה בעלה לפני שהתרפא והבינה כי הוא נתן לבעלה את התרופה שהועילה לבסוף. לא היה קל לאתר את הרופא, אולם משהגיעו אליו, שמעו ממנו בדיוק את אותם הדברים אותם השמיע מספר שנים קודם לכן - אין תרופה למחלה! מששמעו זאת, הבינו האשה ואחותה כי לבעל היתה תרופה אחרת, וממילא רק רשעות היא מצידו שלא לחשוף אותה בפניהם. וכך החלו למרר את חייו של האיש, עד שנשבר וסיפר להם על ביקורו אצל החפץ חיים, והרב אליו נשלח.

למחרת כשהתעורר הרגיש האיש כאבים מוכרים... בהלה עצומה אחזה אותו, וכבר באותו יום שכר עגלה ונסע במהירות לחפץ חיים שעוד היה בחיים, בגיל מופלג, היות והבין שהמחלה הנוראית שבה אליו לאחר שסיפר כיצד התרפא. מששמע החפץ חיים את דבריו, התכסו עיניו בדמעות, ואמר כי לצערו אין ביכולתו לעזור לו: "פעם שעברה הרפואה הגיע לאחר שצמתי והתענתי בעבורך שלשים יום!! אולם כעת משזקנתי לצערי אין ביכולתי לסייע לך שוב..."

ד"ת לע"נ הגה"צ רבי שמעון גבאי בן רחל, הגה"ק רבי נסים פרץ בן סוליקה זצ"ל
לע"נ ר' מרדכי ניזרי בן סוליקה ז"ל
נתרם על ידי המשפחה